

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 9ης Μαρτίου 2006 *

Στην υπόθεση C-436/04,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 35 ΕΕ, που υπέβαλε το Hof van Cassatie van België (Βέλγιο) με απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2004, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 13 Οκτωβρίου 2004, στην ποινική δίκη κατά

Leopold Henri Van Esbroeck,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, R. Schintgen (εισηγητή), R. Silva de Lapuerta, Γ. Αρέστη και J. Κlučka, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer
γραμματέας: K. Sztranc, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 22ας Σεπτεμβρίου 2005,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- ο van Esbroeck, εκπροσωπούμενος από τον T. Vrebos, advocaat,
- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Voček,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους H. G. Sevenster και C. M. Wissels,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pesendorfer,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Nowakowski,
- η Σλοβακική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον R. Procházka,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους W. Bogensberger και R. Troosters,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 20ής Οκτωβρίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 54 και 71 της σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Benelux, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα (ΕΕ 2000, L 239, σ. 19, στο εξής: ΣΕΣΣ), που υπεγράφη στις 19 Ιουνίου 1990 στο Σένγκεν (Λουξεμβούργο).

- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο ποινικής δίκης στο Βέλγιο κατά του van Esbroeck για εμπόριο ναρκωτικών.

Το νομικό πλαίσιο

Η σύμβαση εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν

- 3 Κατά το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου για την ενσωμάτωση του κεκτημένου του Σένγκεν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως που προσαρτήθηκε στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ (στο εξής: πρωτόκολλο), δεκατρία κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, μεταξύ των οποίων το Βασίλειο του Βελγίου, εξουσιοδοτούνται να θεσπίσουν στενότερη συνεργασία μεταξύ τους στο πεδίο ισχύος του κεκτημένου του Σένγκεν, όπως αυτό ορίζεται στο παράρτημα του εν λόγω πρωτοκόλλου.

- 4 Συγκεκριμένα, στο κεκτημένο του Σένγκεν, όπως οριοθετείται, εντάσσονται μεταξύ άλλων η συμφωνία μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Benelux, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά τους σύνορα, που υπογράφηκε στο Σένγκεν στις 14 Ιουνίου 1985 (ΕΕ 2000, L 239, σ. 13, στο εξής: Συμφωνία του Σένγκεν), καθώς και η ΣΕΣΣ.
- 5 Βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του πρωτοκόλλου, από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ, το κεκτημένο του Σένγκεν έχει απευθείας εφαρμογή εντός των δεκατριών κρατών μελών που αναφέρονται στο άρθρο 1 του πρωτοκόλλου αυτού, δηλαδή από 1ης Μαΐου 1999.
- 6 Κατ' εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, του πρωτοκόλλου, το Συμβούλιο εξέδωσε στις 20 Μαΐου 1999 την απόφαση 1999/436/ΕΚ, για τον καθορισμό, δυνάμει των οικείων διατάξεων της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, της νομικής βάσης για κάθε διάταξη ή απόφαση που συνιστά το κεκτημένο του Σένγκεν (ΕΕ L 176, σ. 17). Από το άρθρο 2 της απόφασης αυτής, σε συνδυασμό με το παράρτημα Α, προκύπτει ότι το Συμβούλιο καθόρισε ως νομικές βάσεις των άρθρων 54 και 71 της ΣΕΣΣ αντιστοίχως τα άρθρα 34 ΕΕ και 31 ΕΕ και τα άρθρα 34 ΕΕ, 30 ΕΕ και 31 ΕΕ, τα οποία αποτελούν μέρος του τίτλου VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ο οποίος επιγράφεται «Διατάξεις για την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις».
- 7 Το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ που ανήκει στο κεφάλαιο 3, το οποίο επιγράφεται «Εφαρμογή της αρχής non bis in idem» και εντάσσεται στον τίτλο III της σύμβασης εφαρμογής, ο οποίος επιγράφεται «Αστυνομία και ασφάλεια», προβλέπει τα εξής:

«Όποιος καταδικάστηκε αμετάκλητα από ένα συμβαλλόμενο μέρος δεν μπορεί να διωχθεί από ένα άλλο συμβαλλόμενο μέρος για τα ίδια πραγματικά περιστατικά, υπό τον όρον όμως ότι, σε περίπτωση καταδίκης, η ποινή έχει ήδη εκτιθεί ή εκτιέται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί σύμφωνα με τους νόμους του συμβαλλομένου μέρους που επέβαλε την καταδίκη.»

- 8 Το άρθρο 71 της ΣΕΣΣ, που εντάσσεται στο κεφάλαιο 6, τιτλοφορούμενο «Ναρκωτικά», του τίτλου III, ορίζει:

«1. Τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση, όσον αφορά την άμεση ή έμμεση διάθεση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών οποιασδήποτε μορφής, περιλαμβανομένης και της ινδικής καννάβης, καθώς και την κατοχή των εν λόγω προϊόντων και ουσιών με σκοπό τη διάθεση ή την εξαγωγή τους, να λάβουν σε συμφωνία με τις υφιστάμενες συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών (1), κάθε απαραίτητο μέτρο για την πρόληψη και την καταστολή της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών.

2. Τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προλαμβάνουν και να καταστέλλουν με τη βοήθεια διοικητικών και ποινικών μέτρων την παράνομη εξαγωγή ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, περιλαμβανομένης και της ινδικής καννάβης, καθώς και την πώληση, την προμήθεια και την παράδοση των εν λόγω προϊόντων και ουσιών, με κάθε επιφύλαξη των σχετικών διατάξεων των άρθρων 74, 75 και 76.

3. Προκειμένου να καταπολεμήσουν την παράνομη εισαγωγή ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, περιλαμβανομένης και της ινδικής καννάβης, τα συμβαλλόμενα μέρη θα ενισχύσουν τους ελέγχους της κυκλοφορίας προσώπων και εμπορευμάτων, καθώς και των μέσων μεταφοράς στα εξωτερικά σύνορα. Τα μέτρα αυτά θα οριστούν ακριβέστερα από την ομάδα εργασίας που προβλέπεται στο άρθρο 70. Η εν λόγω ομάδα εργασίας θα λάβει υπόψη, ειδικότερα, τη μεταφορά ενός μέρους του προσωπικού της αστυνομίας και των τελωνείων, που θα αποδεσμευτεί από τα εσωτερικά σύνορα, καθώς και την προσφυγή σε σύγχρονες μεθόδους ανιχνεύσεως ναρκωτικών και σε ειδικά για το σκοπό αυτό εκπαιδευμένους σκύλους.

4. Προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, τα συμβαλλόμενα μέρη θα εποπτεύουν, ειδικότερα, τα μέρη για τα οποία είναι γνωστό ότι χρησιμοποιούνται για τη διακίνηση των ναρκωτικών.

5. Όσον αφορά την καταπολέμηση της παράνομης ζήτησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών οποιασδήποτε μορφής, περιλαμβανομένης και της ινδικής καννάβης, τα συμβαλλόμενα μέρη θα λάβουν κάθε δυνατό μέτρο για την πρόληψη και καταπολέμηση των αρνητικών επιπτώσεων της παράνομης αυτής ζήτησης. Τα συμβαλλόμενα μέρη είναι υπεύθυνα για τη λήψη των αναγκαίων για το σκοπό αυτό μέτρων.»

Η συμφωνία μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Δημοκρατίας της Ισλανδίας και του Βασιλείου της Νορβηγίας σχετικά με τη σύνδεση των δύο αυτών χωρών για τη θέση σε ισχύ, την εφαρμογή και την περαιτέρω ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν.

9 Σύμφωνα με το άρθρο 6, πρώτο εδάφιο, του πρωτοκόλλου, στις 18 Μαΐου 1999 συνάφθηκε συμφωνία από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη Δημοκρατία της Ισλανδίας και το Βασίλειο της Νορβηγίας για τη σύνδεση των δύο αυτών κρατών σχετικά με την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν και την περαιτέρω ανάπτυξη του (ΕΕ L 176, σ. 36, στο εξής: συμφωνία).

10 Το άρθρο 1, στοιχείο β', της αποφάσεως 2000/777/ΕΚ του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με τη θέση σε εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν στη Δανία, Φινλανδία και Σουηδία, καθώς και στην Ισλανδία και Νορβηγία (ΕΕ L 309, σ. 24), προβλέπει, σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 4, της συμφωνίας, ότι όλες οι διατάξεις των παραρτημάτων Α και Β αυτής εφαρμόζονται από 25 Μαρτίου 2001, «για την Ισλανδία και τη Νορβηγία στις σχέσεις μεταξύ τους και με το Βέλγιο, τη Δανία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία, την Πορτογαλία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία». Τα άρθρα 54 και 71 της ΣΕΣΣ περιλαμβάνονται στο παράρτημα Α.

- 11 Συνεπώς, τα άρθρα 54 και 71 της ΣΕΣΣ εφαρμόζονται από 25 Μαρτίου 2001 στις σχέσεις μεταξύ του Βασιλείου της Νορβηγίας και του Βασιλείου του Βελγίου.

Οι συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά και τις ψυχότροπες ουσίες

- 12 Κατά το άρθρο 36 της ενιαίας σύμβασης για τα ναρκωτικά του 1961, όπως τροποποιήθηκε με το πρωτόκολλο του 1972 (στο εξής: ενιαία σύμβαση):

«Ποινικές διατάξεις

1. α) Με την επιφύλαξη των οικείων συνταγματικών διατάξεων, έκαστο συμβαλλόμενο Μέρος θα λάβει τα αναγκαία μέτρα ώστε η καλλιέργεια και η παραγωγή, η παρασκευή, η εξαγωγή, η κατοχή, η προσφορά, η διάθεση προς πώληση, η διανομή, η αγορά, η πώληση, η παράδοση για οποιαδήποτε αιτία ή πρακτόρευση, η αποστολή, η διαμετακόμιση, η μεταφορά, η εισαγωγή και η εξαγωγή ναρκωτικών που δεν συνάδουν με τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης ή κάθε άλλη πράξη που κατά την άποψη του εν λόγω Μέρους αντιβαίνει στις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης, να συνιστούν αξιόποινες πράξεις όταν διαπράττονται διεθνώς και ώστε οι βαριές αξιόποινες πράξεις να τιμωρούνται με την κατάλληλη ποινή, ιδίως με φυλάκιση και με άλλες ποινές στερητικές της ελευθερίας.

β) [...]

2. Με την επιφύλαξη των συνταγματικών διατάξεων εκάστου συμβαλλομένου Μέρους, του νομικού συστήματος και της εθνικής νομοθεσίας του,

α) i) κάθε μια από τις αξιόποινες πράξεις που απαριθμούνται στην παράγραφο 1 θα θεωρείται ως ξεχωριστή αξιόποινη πράξη αν διαπράττονται σε διαφορετικές χώρες [...]»

- 13 Το άρθρο 22 της Σύμβασης του 1971 για τις ψυχότροπες ουσίες (στο εξής: σύμβαση του 1971) περιέχει διάταξη βασικά ίδια με το άρθρο 36, παράγραφος 2, στοιχείο α', i), της ενιαίας σύμβασης.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 14 Ο Van Esbroeck, Βέλγος υπήκοος, καταδικάστηκε με απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2000 του tribunal de première instance de Bergen (Νορβηγία) σε πενταετή φυλάκιση για παράνομη εισαγωγή στη Νορβηγία, την 1η Ιουνίου 1999, ναρκωτικών (αμφεταμίνες, χασίς, MDMA και διαζεπαμίνες). Αφού εξέτισε μέρος της ποινής που του επιβλήθηκε, ο Van Esbroeck αποφυλακίστηκε υπό όρους στις 8 Φεβρουαρίου 2002 και μετέχθη στο Βέλγιο υπό συνοδεία.

- 15 Στις 27 Νοεμβρίου 2002, στο τελευταίο αυτό κράτος ασκήθηκε δίωξη κατά του Van Esbroeck που κατέληξε, στις 19 Μαρτίου 2003, σε καταδίκη με απόφαση του *correctionele rechtbank te Antwerpen* (Βέλγιο) σε φυλάκιση ενός έτους ιδίως για παράνομη εξαγωγή από το Βέλγιο, στις 31 Μαΐου του 1999, των προαναφερθέντων προϊόντων. Η απόφαση αυτή επικυρώθηκε με απόφαση της 9ης Ιανουαρίου 2004 του *hof van beroep te Antwerpen*. Τα δύο αυτά δικαστήρια εφάρμοσαν το άρθρο 36, παράγραφος 2, στοιχείο α', της Ενιαίας Σύμβασης βάσει του οποίου εκάστη των αξιόποινων πράξεων που μνημονεύει η Σύμβαση, μεταξύ των οποίων η εισαγωγή και η εξαγωγή ναρκωτικών, θα θεωρείται χωριστή αξιόποινη πράξη αν αυτές διαπράχθησαν σε διαφορετικές χώρες.
- 16 Κατά της αποφάσεως αυτής ο ενδιαφερόμενος άσκησε αίτηση αναίρεσεως προβάλλοντας παραβίαση της αρχής *non bis in idem*, που διατυπώνει το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ.
- 17 Υπό τις συνθήκες αυτές το Hof van Cassatie ανέστειλε τη δίκη και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 54 της συναφθείσας στις 19 Ιουνίου 1999 συμβάσεως εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν την έννοια ότι ένα βελγικό δικαστήριο δύναται να το εφαρμόσει έναντι προσώπου το οποίο στο Βέλγιο μετά τις 25 Μαρτίου 2001 διώχθηκε ποινικώς για τις ίδιες πράξεις με εκείνες για τις οποίες δικάστηκε και καταδικάστηκε στις 2 Οκτωβρίου 2000 από νορβηγικό ποινικό δικαστήριο και εξέτισε την επιβληθείσα ποινή, ενώ κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, [της συμφωνίας] το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ, όπως και άλλες διατάξεις, τέθηκε σε εφαρμογή από τη Νορβηγία μόλις στις 25 Μαρτίου 2001;

Στην περίπτωση που η απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι καταφατική:

- 2) Έχει το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ, σε συνδυασμό με το άρθρο 71 αυτής, την έννοια ότι οι αξιόποινες πράξεις της κατοχής, με σκοπό την εξαγωγή και την εισαγωγή, των ιδίων ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, οποιασδήποτε μορφής περιλαμβανομένης και της ινδικής καννάβевς, που διώκονται σε διάφορα κράτη που έχουν υπογράψει τη [ΣΕΣΣ] ή εφαρμόζουν το κεκτημένο του Σένγκεν, πρέπει να θεωρηθούν, ως τα “ίδια πραγματικά περιστατικά” κατά την έννοια του άρθρου 54;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 18 Με το πρώτο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά βασικά αν η αρχή non bis in idem του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ έχει εφαρμογή στην ποινική δίωξη που ασκείται εντός συμβαλλόμενου κράτους για πράξεις για τις οποίες ο ενδιαφερόμενος καταδικάστηκε σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος ακόμη και αν η ΣΕΣΣ δεν είχε ακόμη τεθεί σε εφαρμογή στο τελευταίο κράτος κατά τον χρόνο απαγγελίας της εν λόγω καταδίκης.
- 19 Συναφώς, υπενθυμίζεται, πρώτον, ότι το κεκτημένο του Σένγκεν εφαρμόζεται στο Βέλγιο από 1ης Μαΐου 1999 και στη Νορβηγία από 25 Μαρτίου 2001. Η αξιόποινη πράξη που προσάπτεται στον Van Esbroeck διαπράχθηκε στις 31 Μαΐου και την 1η Ιουνίου 1999. Εξάλλου, ο ενδιαφερόμενος καταδικάστηκε στη Νορβηγία στις 2 Οκτωβρίου 2000 για παράνομη εισαγωγή απαγορευμένων ουσιών και στο Βέλγιο, στις 19 Μαρτίου 2003, για παράνομη εξαγωγή των ίδιων προϊόντων.

- 20 Δεύτερον, διαπιστώνεται ότι το κεκτημένο του Σένγκεν δεν περιλαμβάνει καμιά ειδική διάταξη αφορώσα τη θέση σε ισχύ του άρθρου 54 της σύμβασης ή τα διαχρονικά αποτελέσματά του.
- 21 Τρίτον, υπενθυμίζεται ότι, όπως ορθά παρατήρησε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το ζήτημα της εφαρμογής της αρχής non bis in idem δεν ανακύπτει παρά μόνον οσάκις ασκείται δεύτερη ποινική δίωξη κατά του ίδιου ατόμου σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος.
- 22 Δεδομένου ότι στο πλαίσιο αυτής της τελευταίας δίκης στο αρμόδιο δικαστήριο απόκειται να εκτιμήσει αν συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις εφαρμογής της εν λόγω αρχής, για να εφαρμόσει το επιληφθέν δεύτερο δικαστήριο το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ, η ΣΕΣΣ πρέπει να ισχύει κατά την ημερομηνία αυτή στο δεύτερο συμβαλλόμενο κράτος.
- 23 Κατά συνέπεια, στερείται σημασίας το γεγονός ότι η ΣΕΣΣ δεν δέσμευε ακόμα το πρώτο συμβαλλόμενο κράτος κατά τον χρόνο που ο ενδιαφερόμενος καταδικάστηκε εκεί αμετάκλητα κατά την έννοια του άρθρου 54.
- 24 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο πρώτο ερώτημα αρμόζει η απάντηση ότι η αρχή non bis in idem του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ έχει εφαρμογή στην ποινική δίωξη που ασκείται εντός συμβαλλόμενου κράτους για πράξεις για τις οποίες ο ενδιαφερόμενος έχει καταδικαστεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, ενώ η ΣΕΣΣ δεν είχε ακόμα τεθεί σε ισχύ στο κράτος αυτό κατά τον χρόνο απαγγελίας της καταδίκης, εφόσον ίσχυε στα εν λόγω συμβαλλόμενα κράτη κατά τον χρόνο της εκτιμήσεως των προϋποθέσεων εφαρμογής της αρχής non bis in idem από το δικαστήριο της δεύτερης δίκης.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 25 Με το δεύτερο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά βασικά ποιο είναι το κριτήριο για την εφαρμογή του όρου «ίδια πραγματικά περιστατικά» κατά την έννοια του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ και, ειδικότερα, αν οι παράνομες πράξεις της εξαγωγής από το έδαφος συμβαλλόμενου κράτους και της εισαγωγής σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος των ίδιων ναρκωτικών για τις οποίες ασκήθηκε ποινική δίωξη στα δύο αυτά κράτη εμπίπτουν στον όρο αυτό.
- 26 Συναφώς, η Τσεχική Κυβέρνηση υποστήριξε ότι η ταυτότητα των πραγματικών περιστατικών προϋποθέτει ταυτότητα του νομικού χαρακτηρισμού καθώς και ταυτότητα των προστατευόμενων εννόμων συμφερόντων.
- 27 Ωστόσο, αφενός, από το γράμμα του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ που χρησιμοποιεί τον όρο «ίδια πραγματικά περιστατικά» προκύπτει ότι η διάταξη αυτή αφορά μόνον τον παράνομο χαρακτήρα των περιστατικών αυτών και όχι τον νομικό χαρακτηρισμό τους.
- 28 Διαπιστώνεται επίσης ότι η διατύπωση που χρησιμοποιείται στο άρθρο αυτό διακρίνεται από τη διατύπωση άλλων διεθνών κειμένων που κατοχυρώνουν την αρχή non bis in idem. Συγκεκριμένα, αντίθετα με το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ, στο άρθρο 14, παράγραφος 7, του διεθνούς συμφώνου για τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα, καθώς και στο άρθρο 4 του πρωτοκόλλου 7 στην ευρωπαϊκή σύμβαση προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, χρησιμοποιείται ο όρος «παράβαση», πράγμα που σημαίνει ότι λαμβάνεται υπόψη το κριτήριο του νομικού χαρακτηρισμού των πραγματικών περιστατικών ως προϋπόθεση εφαρμογής της αρχής non bis in idem που κατοχυρώνουν τα κείμενα αυτά.

- 29 Αφετέρου, υπενθυμίζεται, όπως έκρινε το Δικαστήριο στη σκέψη 32 της απόφασης της 11ης Φεβρουαρίου 2003, C-187/01 και C-385/01, Gözütok και Brügger (Συλλογή 2003, σ. I-1345), ότι καμία διάταξη του τίτλου VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ο οποίος αφορά την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις και του οποίου τα άρθρα 34 και 31 αποτελούν τη νομική βάση των άρθρων 54 έως 58 της ΣΕΣΣ ή της Συμφωνίας του Σένγκεν ή της ίδιας της ΣΕΣΣ δεν εξαρτά την εφαρμογή του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ από την εναρμόνιση ή τουλάχιστον από την προσέγγιση των ποινικών νομοθεσιών των κρατών μελών.
- 30 Η αρχή *non bis in idem*, την οποία κατοχυρώνει το τελευταίο αυτό άρθρο, προϋποθέτει κατ' ανάγκη ότι υπάρχει αμοιβαία εμπιστοσύνη των συμβαλλόμενων κρατών στα οικεία συστήματα ποινικής δικαιοσύνης και ότι κάθε κράτος μέλος αποδέχεται την εφαρμογή του ποινικού δικαίου που ισχύει στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη, έστω και αν η εφαρμογή της οικείας εθνικής νομοθεσίας θα οδηγούσε σε διαφορετική λύση (απόφαση Gözütok και Brügger, ό.π., σκέψη 33).
- 31 Εξ αυτών προκύπτει ότι το ενδεχόμενο διαφορετικών νομικών χαρακτηρισμών των ίδιων πραγματικών περιστατικών σε δύο συμβαλλόμενα κράτη μέλη δεν εμποδίζει την εφαρμογή του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ.
- 32 Για τους ίδιους λόγους, το κριτήριο της ταυτότητας του προστατευομένου εννόμου συμφέροντος δεν μπορεί να γίνει δεκτό, διότι το προστατευόμενο έννομο συμφέρον ενδέχεται να διαφέρει από το ένα συμβαλλόμενο κράτος στο άλλο.

- 33 Οι διαπιστώσεις αυτές επιρρωννύονται περαιτέρω από τον σκοπό του άρθρου 54, που έγκειται στο να αποφεύγεται το ενδεχόμενο να διώκεται ένα πρόσωπο, το οποίο κάνει χρήση του δικαιώματός του για ελεύθερη κυκλοφορία, για τα ίδια περιστατικά στο έδαφος περισσότερων του ενός κρατών μελών (αποφάσεις Gözütok και Brügger, όπ.π., σκέψη 38, καθώς και της 10ης Μαρτίου 2005, C-469/03, Miraglia (Συλλογή 2005, σ. I-2009, σκέψη 32).
- 34 Όπως παρατηρεί ο γενικός εισαγγελέας στην παράγραφο 45 των προτάσεών του, αυτό το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας δεν κατοχυρώνεται αποτελεσματικά παρά μόνον αν ο αυτουργός της πράξεως γνωρίζει ότι, άπαξ καταδικαστεί και εκτίσει την ποινή του ή ενδεχομένως απαλλαγεί αμετάκλητα σε ένα κράτος μέλος, μπορεί να διακινηθεί εντός του χώρου Σένγκεν χωρίς να αντιμετωπίζει τον κίνδυνο διώξεων σε άλλο κράτος μέλος με την αιτιολογία ότι η πράξη αυτή συνιστά χωριστό ποινικό αδίκημα στην έννομη τάξη του τελευταίου αυτού κράτους μέλους.
- 35 Ακριβώς όμως επειδή δεν υπάρχει εναρμόνιση των εθνικών ποινικών νομοθεσιών, ένα κριτήριο που στηρίζεται στον νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών ή στο προστατευόμενο έννομο συμφέρον μπορεί να δημιουργήσει εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία εντός του χώρου Σένγκεν και δη αναλόγως του αριθμού των ποινικών συστημάτων που υπάρχουν στα συμβαλλόμενα κράτη.
- 36 Υπό τις συνθήκες αυτές, το μοναδικό κατάλληλο κριτήριο για την εφαρμογή του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ είναι το κριτήριο της ταυτότητας των πραγματικών περιστατικών υπό την έννοια ότι πρόκειται για σύνολο συγκεκριμένων περιστάσεων που συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους.

- 37 Όσον αφορά ειδικότερα μια περίπτωση όπως της κύριας δίκης, διαπιστώνεται ότι μπορεί να αποτελεί κατ' αρχήν ένα σύνολο πραγματικών περιστατικών τα οποία, από την ίδια τη φύση τους, είναι άρρηκτα συνδεδεμένα.
- 38 Ωστόσο, η οριστική εκτίμηση του ζητήματος αυτού απόκειται, όπως ορθά παρατηρεί η Ολλανδική Κυβέρνηση, στις αρμόδιες εθνικές αρχές που πρέπει να εξετάσουν αν τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά συνιστούν ένα σύνολο πραγματικών περιστατικών άρρηκτα συνδεδεμένων κατά χρόνο, τόπο και αντικείμενο.
- 39 Αντίθετα με όσα υποστηρίζει η Σλοβακική Κυβέρνηση, η ερμηνεία αυτή δεν αντικρούεται από το άρθρο 71 της ΣΕΣΣ, που προβλέπει τη λήψη από τα συμβαλλόμενα κράτη όλων των μέτρων που είναι αναγκαία για την καταπολέμηση του παρανόμου εμπορίου ναρκωτικών.
- 40 Όπως ορθά υποστήριξε η Ολλανδική Κυβέρνηση, η ΣΕΣΣ δεν προβλέπει σειρά προτεραιότητας μεταξύ των διαφόρων διατάξεων και, εξάλλου, το άρθρο 71 της σύμβασης αυτής δεν έχει κανένα στοιχείο που να περιορίζει το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 54 που κατοχυρώνει εντός του χώρου Σένγκεν την αρχή *non bis in idem*, την οποία η νομολογία αναγνωρίζει ως θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου (βλ., κατ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2002, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, *Limburgse Vinyl Maatschappij* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-8375, σκέψη 59).
- 41 Εξ αυτού προκύπτει ότι η παραπομπή του άρθρου 71 της ΣΕΣΣ στις υφιστάμενες συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εμποδίζει την εφαρμογή της αρχής *non bis in idem* του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ, η οποία εμποδίζει

αποκλειστικά τις πολλαπλές διώξεις ενός προσώπου για τα ίδια πραγματικά περιστατικά, χωρίς κατά τούτο να συνεπάγεται αποποινικοποίηση εντός του χώρου Σένγκεν.

42 Βάσει των σκέψεων αυτών, στο δεύτερο ερώτημα αρμόζει η απάντηση ότι το άρθρο 54 ΣΕΣΣ έχει την έννοια ότι:

— το κατάλληλο κριτήριο για την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου της ΣΕΣΣ είναι το κριτήριο της ταυτότητας των πραγματικών περιστατικών με την έννοια ενός συνόλου περιστατικών που συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους, ανεξαρτήτως του νομικού χαρακτηρισμού τους ή του προστατευομένου εννόμου συμφέροντος·

— οι αξιόποινες πράξεις που συνίστανται στην εξαγωγή και στην εισαγωγή των ίδιων ναρκωτικών και διώκονται σε διάφορα συμβαλλόμενα στη ΣΕΣΣ κράτη θεωρούνται κατ' αρχήν ως «ίδια πραγματικά περιστατικά» κατά την έννοια του άρθρου αυτού και η αξιολόγηση του ζητήματος αυτού απόκειται σε τελική ανάλυση στις αρμόδιες εθνικές αρχές.

Επί των δικαστικών εξόδων

43 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν για την υποβολή παρατηρήσεων στο Δικαστήριο, εκτός των παρατηρήσεων των εν λόγω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

1) Η αρχή non bis in idem, την οποία διατυπώνει το άρθρο 54 της σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα που υπεγράφη στις 19 Ιουνίου 1990 στο Σένγκεν, έχει εφαρμογή στην ποινική δίωξη που ασκείται εντός συμβαλλόμενου κράτους για πράξεις για τις οποίες ο ενδιαφερόμενος έχει καταδικαστεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, ενώ η ΣΕΣΣ δεν είχε ακόμα τεθεί σε ισχύ στο κράτος αυτό κατά τον χρόνο απαγγελίας της καταδίκης, εφόσον ίσχυε στα εν λόγω συμβαλλόμενα κράτη κατά τον χρόνο της εκτιμήσεως των προϋποθέσεων εφαρμογής της αρχής non bis in idem από το δικαστήριο της δεύτερης δίκης.

2) Το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ έχει την έννοια ότι:

— το κατάλληλο κριτήριο για την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου της ΣΕΣΣ είναι το κριτήριο της ταυτότητας των πραγματικών περιστατικών με την έννοια ενός συνόλου περιστατικών που συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους, ανεξαρτήτως του νομικού χαρακτηρισμού τους ή του προστατευομένου εννόμου συμφέροντος·

— οι αξιόποινες πράξεις που συνίστανται στην εξαγωγή και στην εισαγωγή των ίδιων ναρκωτικών και διώκονται σε διάφορα συμβαλλό-

μενα στη ΣΕΣΣ κράτη θεωρούνται κατ' αρχήν ως «ίδια πραγματικά περιστατικά» κατά την έννοια του άρθρου αυτού ενώ η οριστική αξιολόγηση του ζητήματος αυτού απόκειται στις αρμόδιες εθνικές αρχές.

(υπογραφές)